

MARKTZANGERS EN -LIEDEREN: Assenede, Brugge, St.-Denijs-Boekel en St.-Niklaas (1701-1807)

Willy L. Braekman

Talloos zijn de marktzangers die vooral in de achttiende en de eerste helft van de negentiende eeuw in onze streken actief geweest zijn. Het fenomeen van de marktzangerij is voldoende bekend en heeft zich trouwens sinds vele jaren in de aandacht van de volkskundigen mogen verheugen. Toch duiken nog geregeld nieuwe teksten op en namen van zangers die van elders nog niet bekend waren. Een paar toevallige vondsten laten we hier volgen. Van liedblaadjes van deze zangers is geen spoor.

Brugge (1701)

Als getuige in een proces wordt in maart 1701 een zekere Anthone Wolffaert gehoord, 41 jaar oud, en woonachtig te Brugge¹. Toen hij samen met zijn vrouw van de markt te Tielt weerkeerde, was hij in de herberg "Het Strop" te Drongen getuige van een twist, die we hier verder onbesproken laten.

Het belangrijkste voor ons is dat deze getuige "hem gheneirende² [was] met schilderen in mairbele³ ende liedekens te singhen". Wellicht was hij te Tielt op de markt opgetreden en was hij met zijn vrouw onderweg naar Gent.

St.-Niklaas (1718)

In een ondervraging, gedateerd jan. 1718, van een groep mannen die van allerlei misdrijven werden verdacht,

komt een zekere Jacob Seghers, geboren te St.-Niklaas, ter sprake⁴. Hij verklaart dat hij nu en dan bij de boeren werkt of gaat bedelen, maar dat hij "hem oock gheniert met lanckx den lande te singhen ende vercoopen liedekens".

Jacob Seghers werd ook "Jacob ofte Jacobus teirebroot ofte terwenbroot" genoemd. Er zijn wel een paar markt-zangers bekend die Segers als familienaam hebben, maar een Jacob is daar niet bij. Ook liedblaadjes van deze zanger zijn geheel onbekend⁵.

St.-Denijs-Boekel (1783)

Op 1 november 1783 had in de herberg van Emmanuel Delmeire te Nederzalmen een gevecht plaats, waarbij Judocus Wissevelde, een inwoner van St.-Denijs-Boekel, 36 jaar oud en "handwercker van style", met een scheermes om zich heen hakte⁶.

De betichte verklaart dat één van de getuigen tegen hem, een zekere Liven de Cuijper, "verwer van stijle" op hem "quaet is" en wel "om dat hij noch eenen schellinck pretendeert over het dichten van een liedeken, waer over hij voldaan is met eenen pot brandewijn".

Naar alle waarschijnlijkheid was Judocus Wissevelde een liedzanger, voor wie Liven de Cuijper wel eens teksten 'componeerde'.

Assenede (1807)

De onderprefect van het arrondissement Eeklo brengt zijn overste, de prefect van het Schelvedepartement, op 7 mei 1807 op de hoogte van de inbeslagneming van een marktlied met bijbehorende prent⁷.

Het was de onderprefect ter ore gekomen dat zangers op openbare plaatsen de prent verkochten, "une estampe représentant un conscrit dévoré dans sa prison par un reptile vénimeux". Ze zongen en verkochten daarbij een lied, "une complainte", over dit onderwerp. De ijverige onderprefect had het nodig gevonden dit te doen ophouden.

Enkele dagen later nam de burgemeester van Assenede de prent en alle exemplaren van het lied in beslag. De onderprefect stuurt op 23 juli een exemplaar van prent en lied naar prefect Faipoult. Noch van de prent noch van het lied is in de bundel nu nog een spoor te bekennen.

Bij nader toezien moest de onderprefect ook toegeven dat de afbeelding, "qui n'est qu'un misérable barbouillage" en het lied, zo heet het nu, geen anti-Franse inslag hebben, zoals hij eerst had gedacht. Integendeel, het lied, zo blijkt bij nader toezien, "a pour but de faire considerer ce prétendu événement [d.i. de gevangenisstraf] comme la juste punition du crime de désertion". Toch vindt hij (natuurlijk) dat zijn optreden

verantwoord was, "attendu que tous ces sujets sont souvent interprétés de toute autre manière par le vulgaire".

Heel jammer dat de afbeelding en de liedtekst verdwenen zijn.

Voetnoten

1 RA Gent, *Oudburg*, nr. 2229, fol. 28v.

2 *gheneiren*: aan de kost komen.

3 *mairbele*: marmer, schilder gespecialiseerd in het nabootsen van marmer (marbreren).

4 RA Gent, *Oudburg*, nr. 2230, fol. 174v.

5 St. Top, *Komt vrienden, luistert naar mijn lied. Aspecten van de marktzanger in Vlaanderen (1750-1950)*. Tielt, 1985, p. 184.

6 SA Aalst, *Land van Aalst*, oud nr. 1694.

7 RA Gent, *Dépt. de l'Escaut*, nr. 5363.